

І СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Демократія: цінності, принципи, механізми
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Класичний фаховий коледж Сумського державного університету
Розробник(и)	Кузьмін Дмитро Володимирович, викладач Класичного фахового коледжу Сумського державного університету, к.юр.н. Кондратенко Наталія Миколаївна, викладач Класичного фахового коледжу Сумського державного університету
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти; НРК України – 6 рівень; FQ-EHEA – перший цикл; QF-LLL – 6 рівень
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 2-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 5 кредитів ЄКТС, 150 годин, з яких 48 годин становить контактна робота з викладачем (16 години лекцій, 32 години практичних занять) , 102 години становить самостійна робота
Мова(и) викладання	Українською мовою
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна циклу загальної підготовки
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні
3. Мета навчальної дисципліни	
<p>Формування у студентів світоглядних орієнтирів активного та відповідального громадянства; необхідних знань та навичок, пов'язаних з ефективною демократичною взаємодією громадян у суспільстві; розуміння соціальної природи цінностей, ролі влади, прав громадян, процесів захисту прав людини, ролі громадянського суспільства у моніторингу діяльності владних інституцій, а також розвиток навичок системного та критичного мислення.</p>	

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1 ДЕМОКРАТІЯ ЯК ПРИНЦИП ОРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Виникнення і зміст демократії. Особливості сучасної демократії. Аспекти та різновиди демократії. Пастки, загрози й межі демократії

Тема 2. ПЕРЕДУМОВИ Й ПОШИРЕННЯ ДЕМОКРАТІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Загальна характеристика передумов демократії. Зовнішні та внутрішні, об'єктивні та суб'єктивні передумови демократії. Економічні передумови демократії. Соціокультурні передумови демократії.

Тема 3. СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ДЕМОКРАТІЇ

Ліберальна демократія: переваги та недоліки. Плюралістична теорія демократії. Елітарна теорія демократії. Партисипаторна (учасницька) теорія демократії. Соціалістична теорія демократії. Поліархія Роберта Даля. Концепція корпоративної демократії.

Тема 4. МОДЕЛІ ДЕМОКРАТІЇ

Консенсусна та мажоритарна моделі демократії А. Лейпхарта. Моделі демократії за Д. Хелдом. Моделі електронної демократії. Моделі «рефлексуючої» демократії. Делегативна демократія. Модель легальної демократії

Тема 5. СУЧАСНИЙ ПРОЦЕС ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ

Поширення демократії в сучасному світі. Теорія сучасних переходів до демократії. Особливості посткомуністичної трансформації.

Тема 6. ДЕМОКРАТИЧНІ ІНСТИТУТИ

Конституція та її призначення. Загальна характеристика Конституції України 1996 року. Поняття, загальна організація і функції виконавчої влади. Призначення, функції та структура законодавчої влади.

Тема 7 МІСЦЕВЕ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Демократія і децентралізація влади. Поняття та основи концепції місцевого самоврядування. Система, органи та посадові особи місцевого самоврядування. Форми роботи представницьких органів місцевого самоврядування

Тема 8 ПРАВА ЛЮДИНИ

Природа прав людини. Еволюція поняття прав людини. Класифікація прав людини. Соціальні, економічні, культурні права. Права жінок та дітей. Міжнародні стандарти прав людини.

Змістовий модуль 2.

Тема 9 ГРОМАДЯНИН І ДЕМОКРАТІЯ

Роль політичних партій у розвитку демократії. Функції політичних партій у політичній системі України. Виникнення багатопартійності.

Тема 10 ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО І ДЕМОКРАТІЯ

Громадянське суспільство: суть, історія, становлення. Інституції та функції громадянського суспільства. Моделі громадянського суспільства. Умови формування громадянського суспільства. Проблеми громадянського суспільства.

Тема 11 ВИБОРИ У ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Вибори як інститут демократії. Роль громадянина у демократизації суспільства. Модель демократичного громадянина і культура громадянськості. Активна громадянська позиція й громадянська участь.

Тема 12 ПРЕДСТАВНИЦТВО ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН ЧЕРЕЗ ГРУПОВУ ПОЛІТИКУ

Плюралістична демократія і групи інтересів: до історії явища та ідеї. Теорія груп і групових інтересів у політичній науці ХХ століття: розмаїття поглядів. Плюралістична модель захисту інтересів. Корпоративізм як спосіб (модель) урівноваження і захисту інтересів Патронажно-клієнтельні стосунки як спосіб інтересів у демократично нерозвинених країнах.

Тема 13 МАС-МЕДІА В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Мас-медіа: генеза та сучасне трактування. Технологія впливу на аудиторію. Вільна преса як мета і умова демократичного руху в Україні і світі. Політичні проекти і медіа-бізнес: співвідношення державних та приватних ЗМІ в Україні. Критичний погляд на систему вільної преси. Патогенні аспекти впливу мас-медіа.

Тема 14 ГРОМАДЯНСЬКА КУЛЬТУРА ЯК УМОВА ДЕМОКРАТІЇ.

Поняття та різновиди політичної культури Політична культура як громадянська компетентність Культура громадянськості Форми громадянської участі та зміцнення демократії. Висновки

Тема 15 ПИТАННЯ ЛЕГІТИМНОСТІ ВЛАДИ.

Легітимність політичної влади. Демократія та соціальна політика. Суб'єкти та функції соціальної політики.

Тема 16 ПІДТРИМКА ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ.

Соціальна політика та соціальна структура (стратифікація) України. Поняття та основні компоненти соціальної структури. Сім'я в соціальній структурі суспільства

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1.	Застосовувати знання у практичних ситуаціях
РН2.	Бути здатним до критики і самокритики
РН 3.	Працювати в команді
РН 4.	Реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства як необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
РН 5.	Аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

ПРН 2.	Знати і розуміти механіки і машинобудування та перспектив їхнього розвитку.
ПРН 6.	Відшукувати потрібну наукову і технічну інформацію в доступних джерелах, зокрема, іноземною мовою, аналізувати і оцінювати її.
ПРН 10.	Розуміти проблеми охорони праці та правові аспекти інженерної діяльності у галузевому машинобудуванні, навички прогнозування соціальних й екологічних наслідків реалізації технічних завдань.

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності**7.1 Види навчальних занять**

Умовні позначення: Л – лекція; ПЗ – практичне заняття

Змістовий модуль 1.	
Тема 1. ДЕМОКРАТІЯ ЯК ПРИНЦИП ОРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА	
Л 1.	Виникнення і зміст демократії. Особливості сучасної демократії. Аспекти та різновиди демократії.
ПЗ 1.	Пастки, загрози й межі демократії
Тема 2. ПЕРЕДУМОВИ Й ПОШИРЕННЯ ДЕМОКРАТІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	
ПЗ 2.	Загальна характеристика передумов демократії. Зовнішні та внутрішні, об'єктивні та суб'єктивні передумови демократії. Економічні передумови демократії. Соціокультурні передумови демократії.
Тема 3. СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ДЕМОКРАТІЇ	
Л 2.	Ліберальна демократія: переваги та недоліки. Плюралістична теорія демократії. Елітарна теорія демократії.
ПЗ 3.	Партисипаторна (учасницька) теорія демократії. Соціалістична теорія демократії. Поліархія Роберта Даля. Концепція корпоративної демократії.
Тема 4. МОДЕЛІ ДЕМОКРАТІЇ	
ПЗ 4	Консенсусна та мажоритарна моделі демократії А. Лейпхарта. Моделі демократії за Д. Хелдом. Моделі електронної демократії. Моделі «рефлексуючої» демократії. Делегативна демократія. Модель легальної демократії
Тема 5. СУЧАСНИЙ ПРОЦЕС ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ	
Л 3.	Поширення демократії в сучасному світі. Теорія сучасних переходів до демократії. Особливості посткомуністичної трансформації.
ПЗ 5.	Особливості посткомуністичної трансформації.
Тема 6. ДЕМОКРАТИЧНІ ІНСТИТУТИ	
ПЗ 6.	Конституція та її призначення. Загальна характеристика Конституції України 1996 року. Поняття, загальна організація і функції виконавчої влади. Призначення, функції та структура законодавчої влади.
Тема 7. МІСЦЕВЕ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ САМОВРЯДУВАННЯ	
Л 4.	Демократія і децентралізація влади. Поняття та основи концепції місцевого самоврядування. Система, органи та посадові особи місцевого самоврядування.
ПЗ 7.	Форми роботи представницьких органів місцевого самоврядування
Тема 8 ПРАВА ЛЮДИНИ	
ПЗ 8.	Природа прав людини. Еволюція поняття прав людини. Класифікація прав людини. Соціальні, економічні, культурні права. Права жінок та дітей. Міжнародні стандарти прав людини.

Змістовий модуль 2.	
Тема 9 ГРОМАДЯНИН І ДЕМОКРАТІЯ	
Л 5.	Роль політичних партій у розвитку демократії. Функції політичних партій у політичній системі України. Виникнення багатопартійності.
ПЗ 9.	Виникнення багатопартійності
Тема 10 ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО І ДЕМОКРАТІЯ	
ПЗ 10.	Громадянське суспільство: суть, історія, становлення. Інституції та функції громадянського суспільства. Моделі громадянського суспільства. Умови формування громадянського суспільства. Проблеми громадянського суспільства
Тема 11 ВИБОРИ У ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	
Л 6.	Вибори як інститут демократії. Роль громадянина у демократизації суспільства.
ПЗ 11.	Модель демократичного громадянина і культура громадянськості. Активна громадянська позиція й громадянська участь.
Тема 12 ПРЕДСТАВНИЦТВО ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН ЧЕРЕЗ ГРУПОВУ ПОЛІТИКУ	
ПЗ 12.	Плюралістична демократія і групи інтересів: до історії явища та ідеї. Теорія груп і групових інтересів у політичній науці ХХ століття: розмаїття поглядів. Плюралістична модель захисту інтересів. Корпоративізм як спосіб (модель) урівноваження і захисту інтересів Патронажно-клієнтельні стосунки як спосіб інтересів у демократично нерозвинених країнах.
Тема 13 МАС-МЕДІА В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	
Л 7.	Мас-медіа: генеза та сучасне трактування. Технологія впливу на аудиторію. Вільна преса як мета і умова демократичного руху в Україні і світі.
ПЗ 13.	Політичні проекти і медіа-бізнес: співвідношення державних та приватних ЗМІ в Україні. Критичний погляд на систему вільної преси. Патогенні аспекти впливу мас-медіа.
Тема 14 ГРОМАДЯНСЬКА КУЛЬТУРА ЯК УМОВА ДЕМОКРАТІЇ	
ПЗ 14	Поняття та різновиди політичної культури Політична культура як громадянська компетентність Культура громадянськості Форми громадянської участі та зміцнення демократії. Висновки
Тема 15 ПИТАННЯ ЛЕГІТИМНОСТІ ВЛАДИ	
Л 8.	Легітимність політичної влади. Демократія та соціальна політика.
ПЗ 15	Суб'єкти та функції соціальної політики.
Тема 16 ПІДТРИМКА ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ.	
ПЗ 16.	Соціальна політика та соціальна структура (стратифікація) України. Поняття та основні компоненти соціальної структури. Сім'я в соціальній структурі суспільства

7.2 Види навчальної діяльності	
НД 1.	Підготовка до лекції.
НД 2.	Виконання практичних завдань за результатами вивчення тем 1-16.
НД 3.	Підготовка до практичних занять.
НД 4.	Аналіз власної навчальної діяльності (рефлексія) та/або тестування в LMS Moodle.
8. Методи викладання, навчання	
Дисципліна передбачає навчання через:	
МН 1.	Акротичні словесні методи: пояснення, розповідь, лекція, робота з електронним навчальним контентом.
МН 2	Пояснювально-спонукальний метод викладання і частково-пошуковий метод навчання.
МН 3	Бінарні лекції. Лекції-візуалізації.
МН 4.	Практичні заняття.
МН 5.	Problem-Based Learning/ метод проблемного викладу.
МН 6.	Змішане навчання (blended-learning).
МН 7	Crossover-learning (заняття відбуваються в неформальних умовах шляхом відвідування підприємств).
МН 8	Навчання за запитом студентів (inquiry based-learning).
<p>При подачі матеріалу використовуються акротичні словесні методи: пояснення (через словесне тлумачення понять, явищ, слів, термінів), розповідь (образний, динамічний, емоційний виклад інформації про різні явища і події), лекція (надає здобувачам освіти теоретичну основу з проектування ефективних технологічних процесів виготовлення деталей, складальних одиниць і модулів, використання прогресивних методів обробки, та техніко-економічного обґрунтування прийнятих технічних рішень, що є основою для самостійного навчання здобувачів вищої освіти), робота з електронним навчальним контентом (через самостійне опрацювання здобувачами освіти тексту, що дає їм змогу глибоко осмислити навчальний матеріал, закріпити його, виявити самостійність у навчанні). Лекції доповнюються практичними, що надають студентам можливість закріплення теоретичних знань на практичних прикладах. Аналіз виробничих ситуацій передбачає використання студентами здобутих знань для генерування нестандартних, але ефективних та/або нових ідей, визначення зв'язків між потребами в проекті технічної механіки та можливостями матеріального забезпечення і природних, економічних, технологічних факторів. Розгорнуте коментування викладачем підготовлених візуальних матеріалів, які повністю розкривають тему програми забезпечується лекціями-візуалізаціями. Бінарні лекції передбачають виклад матеріалу у формі діалогу або двох викладачів, або викладача і фахівця-практика. PBL (Problem-Based Learning/метод проблемного викладу), при якому лекція стає схожою на діалог, викладання імітує дослідний процес (висуваються спочатку кілька ключових постулатів по темі лекції, виклад вибудовується за принципом самостійного аналізу і узагальнення студентами навчального матеріалу). CL (Crossover Learning/перехресне навчання), при якому навчання відбувається у неформальних умовах, наприклад, таких як підприємства, установи, організації, що дозволяє пов'язувати навчальний зміст з проблемами,</p>	

які мають значення для студентів у їхньому житті. IBL (Inquiry Based Learning/навчання за запитом студентів), коли навчання відбувається на основі студентського запиту через дослідження, коли студент ставить запитання, шукає на них відповіді та обговорює результати в аудиторії. Навчання через blended-learning з використанням LMS Moodle (<https://dl.kfk.sumdu.edu.ua/>), в межах якого студент здобуває знання як очно, так і самостійно онлайн.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Рейтингова бальна шкала оцінювання	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Визначення	
90-100	5 (відмінно)	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	вільно володіє навчальним матеріалом, в якому легко орієнтується; повне опанування понятійного апарату; демонструє грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі); не вагається при видозміні запитання; висловлює свої думки, робить аргументовані висновки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує інформаційні технології для поповнення власних знань; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної навчальної і практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
82-89	4 (добре)	вище середнього рівня з кількома помилками	достатнє засвоєння навчального матеріалу; володіння понятійним апаратом; орієнтування в вивченому матеріалі; грамотний виклад відповіді, але у змісті і формі відповідей мають місце окремі неточності (похибки) та/або нечіткі формулювання тощо; демонструє самостійне мислення; має стійкі навички виконання завдання
74-81		в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	
64-73	3 (задовільно)	непогано, але зі значною кількістю	рівень знань задовольняє мінімальні критерії оцінювання: володіння навчальним матеріалом поверхово,

		недоліків	фрагментарно, на рівні запам'ятовування, відтворення певної частини навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знання основних понять навчального матеріалу; як правило, відповідь базується на рівні репродуктивного мислення; має елементарні, нестійкі навички виконання завдань
60-63		виконання задовольняє мінімальні критерії	
35-59	2 (незадовільно)	можливе повторне складання	має розрізнені, безсистемні знання; не вміє виділяти головне і другорядне; допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді; незнання основних фундаментальних положень; як правило, виставляється здобувачу освіти, який не може продовжити навчання без додаткових знань з курсу
0-34		необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

За дисципліною передбачені такі методи поточного формативного оцінювання: опитування та усні коментарі викладача за його результатами, настанови викладача в процесі підготовки до виконання практичних і тестових завдань, оцінювання поточного тестування, обговорення та взаємооцінювання здобувачами вищої освіти виконаних практичних завдань.

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

Методи оцінювання:

М 1. Опитування.

М 2. Тестування в LMS Moodle.

М 3. Практична перевірка.

М 4. Метод самооцінки

В особливих ситуаціях робота може бути виконана дистанційно в LMS Moodle. Дистанційному курсі, що перебуває в режимі апробації: <https://dl.kfk.sumdu.edu.ua/course/view.php?id=1087>

Форма підсумкового контролю: 2 семестр – залік.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН 1. Мультимедіа.

ЗН 2. Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, онлайн-опитування).

ЗН 3. Програмне забезпечення «Особистий кабінет» (з доступом до бібліотечно-

	інформаційної системи СумДУ).
Основна література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Демократія: від теорії до практики / [Г. Берроуз, І. Совсун, С. Буров та ін.]. Київ: Міжнародна фундація виборчих систем. Видання друге, доповнене. 2019, 288 с. 2. Цвих В. Громадянське суспільство. Навчально-методичний посібник / В. Цвих, О. Горбняк, В. Кобильник. Кам'янець-Подільський, 2019, 111 с.
Допоміжна література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. Київ 2. Лебідь А.Є. Назаров М.С. Інструменти громадської участі в Україні. Навчально-методичний посібник. Суми: Вид-во СумДУ. 2020. 73 с. 3. Попович М. Бути людиною/ М.Попович. - Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 2016. 336 с. 4. Хартія Ради Європи з освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини. Київ, 2017
Інформаційні ресурси в Інтернеті	<ol style="list-style-type: none"> 1. Офіційний сайт ВРУ - www.zakon.rada.gov.ua 2. Сайт Кабінету Міністрів України - www.kmu.gov.ua 3. Міністерство юстиції України - www.minjust.gov.ua 4. Електронна бібліотека СумДУ - lib.sumdu.edu.ua 5. Кузьмін Д.В., Кондратенко Н.М. Демократія: цінності, принципи, механізми: [дистанційний курс для здобувачів освіти на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 133 Галузеве машинобудування]. URL: https://dl.kfk.sumdu.edu.ua/course/view.php?id=1087